

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

Pörböly község településrendezési tervéhez

Készítette:

Baloghné Gaál Zsófia
okleveles környezetmérnök
környezetvédelmi szakértő
17-00675

TARTALOMJEGYZÉK

1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSI FOLYAMATÁNAK ISMERTETÉSE.....	3
1.1. Előzmények	3
1.2. A tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódása.....	3
1.3. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására	4
1.4. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele, az indokok összefoglalása;.....	4
1.5. A környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszer korlátai	5
2. A TERV KIDOLGOZÁSÁKOR VIZSGÁLT VÁLTOZATOK RÖVID ISMERTETÉSE.....	5
2.1. A terv céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés készítése szempontjából fontos részeket.....	5
2.2. A terv összefüggése más releváns tervekkel, illetve programokkal	7
3. A TERV MEGVALÓSÍTÁSA KÖRNYEZETI HATÁSAINAK, KÖVETKEZMÉNYEINEK FELTÁRÁSA	8
3.1. A terv céljainak összevetése a terv szempontjából releváns nemzetközi, közösségi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal, szabályokkal.....	8
3.1.1. Országos övezetek általi érintettség	8
3.1.2. Országos programokhoz való illeszkedés.....	9
3.1.3. A térségi programokkal való kapcsolatok	13
3.2. A jelenlegi környezeti helyzet releváns, a tervvel összefüggésben lévő elemeinek ismertetése;	13
3.2.1. A terület azon környezeti jellemzőinek azonosítása, amelyeket a terv megvalósítása valószínűleg jelentősen befolyásol	13
3.2.2. Az emberek egészségi állapotára, életminőségére, társadalmi, gazdasági helyzetére gyakorolt hatások	27
3.2.3. A környezeti állapot egyéb jellemzőinek értékelése (eltartóképesség, terhelhetőség).....	27
3.2.4. A fennálló környezeti konfliktusok, problémák leírása	28
3.3. A terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása	30
3.3.1. Természeti erőforrás közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelés közvetlen előidézését jelentik	30
3.3.2. Olyan társadalmi, gazdasági folyamatokat váltanak ki, vagy ösztönöznek, amelyek közvetett módon környezeti következménnyel járhatnak	30
3.4. A terv megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése	30
4. A TERV MEGVALÓSÍTÁSA KÖVETKEZTÉBEN VÁRHATÓAN FELLÉPŐ KÖRNYEZETRE KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE, CSÖKKENTÉSÉRE VAGY ELLENTÉTELEZÉSÉRE, MONITORINGOZÁSÁRA VONATKOZÓ JAVASLATOK	31
5. KÖZÉRTHETŐ ÖSSZEFOGLALÓ	31

1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamatának ismertetése

1.1. Előzmények

Pörböly község jelenleg hatályos településrendezési tervét 2005-ben fogadta el az Önkormányzat (elfogadva 54/2005. (XII. 21.) számú ÖK határozattal). Pörböly Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a 22/2017. (III. 06.) számú határozatával döntött új településrendezési eszközök elkészíttetéséről. A felülvizsgálat célja a jelenleg érvényben lévő – mára már elavult – tervek aktualizálása a megváltozott gazdasági-, társadalmi- és területi igények figyelembevételével. A településszerkezeti terv, a helyi építési szabályzat és szabályozási terv felülvizsgálata során az elmúlt időszakban összegyűjtött módosítási igények, településfejlesztési elképzelések beépítése, a megvalósult városépítészeti elemek felvezetése és a jogszabályi változások követése az elsődleges cél.

Jelen fejezet Pörböly településrendezési eszközei felülvizsgálatának környezeti vizsgálatának megállapításait ismertető környezeti értékelés. A környezeti vizsgálat lefolytatásának eljárásrendjét és a környezeti értékelés elkészítésének tartalmi követelményeit az egyes tervek, ill. programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet (a továbbiakban KÉ rendelet) tartalmazza. A KÉ rendelet 1.§. (3) a) pontja értelmében a település egészére készülő szabályozási terv és helyi építési szabályzat készítése esetén környezeti vizsgálat lefolytatása és környezeti értékelés készítenendő.

A koncepció felülvizsgálatát megelőzően készült Megalapozó vizsgálat a környezeti elemek állapotát, a környezeti hatótényezőket részletesen feltárta. A Településfejlesztési koncepció készítésével párhuzamosan megindult a településrendezési eszközök teljes közigazgatási területre vonatkozó felülvizsgálata.

1.2. A tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódása

A környezeti értékelés a településrendezési terv elkészítésének folyamatában alapját képezi a terv által kitűzött célok, fejlesztési elképzelések, intézkedési javaslatok meghatározásának. A környezeti értékeléshez szükséges adatok beszerzése, a településrendezési terv elkészítéséhez kapcsolódó adatok begyűjtésével párhuzamosan történt.

A településrendezés célja, hogy az érintett lakosság lakás, munkahelyi és egyéb települési ellátási szükségletei optimálisan a települési és a természeti környezet jó állapotának, az egészséges környezet biztosításával legyen kielégítve. A településrendezés kapcsán a

településszerkezetet, a terület-felhasználás rendjét, a közlekedési hálózatot és a közmű infrastruktúrát a jövőre is gondolva úgy kell alakítani, hogy az egészséges élethez szükséges környezeti elemek jó minőségben, távlatosan is rendelkezésre álljanak, a nem megújuló környezeti elemek igénybevétele a takarékos használat eredményeként csökkenjen, a megújuló energiaforrások alkalmazása, a hulladékok csökkenése, újrahasznosítása, a környezettudatos élet általános gyakorlattá váljon.

Jelen környezeti vizsgálat és értékelés Pörböly Településszerkezeti tervének, Szabályozási tervének és helyi építési szabályzatának felülvizsgálata megvalósulása során várható környezeti következményeket hivatott feltárni és a terveket ennek alapján értékelni a környezeti szempontoknak a döntéshozási folyamat minél korábbi fázisában történő integrálása és a környezetvédelmi szempontból előreláthatóan káros hatásokkal járó folyamatok kiszűrése érdekében. Az értékelés célja, hogy a tervbe szükség esetén olyan további intézkedések, feltételek kerüljenek beépítésre, melyek a környezeti elemek védelmét, a környezet károsodásának elkerülését biztosítják

1.3. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására

A környezeti értékelés során olyan információ, állapotjellemző nem merült fel, amely a jogszabályi előírásokon túlmenően jelentősen befolyásolta volna a településrendezési terv alakítását.

1.4. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele, az indokok összefoglalása;

A környezeti értékelés során felvettük a kapcsolatot a település Polgármesteri Hivatalával. A hivatal készséggel tájékoztatott a felmerült kérdésekkel kapcsolatban, illetve rendelkezésünkre bocsátotta a birtokukban lévő, a tervezés szempontjából fontos dokumentumokat. Az általános kapcsolatfelvételt követően település specifikus adatgyűjtés következett.

1.5. A környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszer korlátai

A környezeti értékelés során csak a szakirodalomban megtalálható, publikált térképeken, tanulmányokban, jogszabályokban megjelent ill. az önkormányzat, a hatóságok és a különböző szolgáltató szervezetek által szolgáltatott adatokat használtuk fel, mivel ezek a tervezési terület adottságait figyelembe véve elégséges információval szolgáltak a tervnek megfelelő mélységű értékelés elkészítéséhez.

2. A terv kidolgozásakor vizsgált változatok rövid ismertetése

2.1. A terv céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés készítése szempontjából fontos részeket

Pörböly településrendezési eszközei felülvizsgálatának célja egyrészt, hogy az elmúlt időszakok jogszabályi változásaival összhangba kerüljenek a község településrendezési eszközei, másrészt egyes településrészekre vonatkozóan módosult településfejlesztési elképzelések térbeli-fizikai kereteinek megteremtése.

A terv a beépítés feltételeinek, építési követelményeknek, jogoknak és kötelezettségeknek a megállapítására hivatott, a környezeti ártalmak legkisebbre való csökkentése, a település megőrzésre érdemes, értékes építészeti és természeti arculatának védelme mellett.

Pörböly településrendezési eszközeinek módosítása környezetvédelmi vizsgálatának fő célja — a tervezési folyamat szerves részeként — az elgondolások és a tervjavaslatok alternatívái környezeti hatásainak módszeres elemzése annak érdekében, hogy a terület fejlesztése minél kevésbé terhelje környezetét. A terv készítése során így figyelembevételre került, hogy a településen, különösen a tervezett fejlesztési területeken megvalósításra kerülő létesítmények és azok funkciói, valamint az infrastruktúra kialakítása, fejlesztése révén a környezethasználat úgy legyen szervezhető és végezhető, hogy – a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő; – megelőzhető legyen a környezetszennyezés; – kizárja a környezetkárosítást, – kulturált környezetű létesítmények jelenjenek meg a tájban. A településszerkezeti és szabályozási terv kialakításakor a környezetvédelem területén elsődleges cél, hogy a hazai környezetvédelmi jogszabályoknak és az EU elvárásoknak is megfelelő terv készüljön a Településfejlesztési koncepcióban elhatározott fejlesztési szándékok szerint.

A településrendezés célja a települések terület-felhasználásának és infrastruktúra-hálózatának kialakítása, az építés helyi rendjének szabályozása, a környezet természeti, táji és épített értékeinek fejlesztése és védelme.

A felülvizsgálat elsődleges célja a jogszabályi változások követése. Továbbá az elmúlt időszakban összegyűjtött módosítási igények, településfejlesztési elképzelések beépítése, a megvalósult városépítészeti elemek felvezetése. A korábbi tervhez képest jelentősebb módosítások a következők:

A közlekedési elemek változása:

Tolna Megye Területrendezési Tervének szerkezeti tervlapján is szerepel az 55. főút elkerülő nyomvonala Pörböly község területén. Az 55. út forgalma már jelenleg is indokoltá teszi egy elkerülő út betervezését, ami célszerűen a belterülettől délre, a vasútvonal mentén vezethető. Így a község jelenlegi fő útvonala – Bajai utca – mentesülne az átmenő forgalom okozta környezetvédelmi és balesetveszélyt jelentő problémáktól. Ezen elkerülő út szerepeltetése szükséges a településszerkezeti és a szabályozási terven is.

Tolna megye Területrendezési Tervében szerepel a térségi kerékpárút-hálózat elemei között a Duna védőgátján Gemenctől Bátáig, illetve ebből kiágazva az 55. út mentén Pörböly és Baja között tervezett kerékpárút. Ugyanakkor létezik egy Eurovelo kerékpárút-terv is, mely Alsónyék felől a Szálláskert mögötti földúton éri el a települést.

Baja város részéről a város ITS-ében megfogalmazódott a várost az M6 autópályával összekötő gyorsforgalmú út igénye is, amely Pörbölyt is érintheti hosszútávon, amennyiben a magasabb szintű tervek, programok is tartalmazzák majd az elképzelést.

Báta község részéről igény jelentkezett Báta és Pörböly közvetlen közúti összekötésére Baja jobb elérhetősége érdekében. Hasonló megfontolásból javasolható Pörböly és Decs közúti kapcsolatának megteremtése is.

A területfelhasználási elemek változása:

Az OTÉK módosítása miatti övezeti átsorolások.

Új gazdasági területek kijelölése

A korábbi településszerkezeti terv a település keleti részén a volt Tsz-major és az erdőgazdaság központja között a Bajai úttól észak-keletre jelöl egy nagy kiterjedésű gazdasági fejlesztési területet. E terület helyzete azonban felülvizsgálatra szorult, mivel a terület egy

részén a Gemenci erdő kirándulóközpontjához tartozó közjóléti erdő található, más szántóföldi részét pedig a tulajdonos nem kívánja értékesíteni.

Emellett új igény jelentkezett a belterület déli részén kisebb állattartó telep, valamint napelempark telepítésére korábban lakóterületnek jelölt területen.

Új lakóterületek kijelölése

A hatályos településrendezési terv a belterület északi és déli részén jelöl új fejlesztésre szánt, kikapcsolható területeket mintegy 60-80 db új építési telek számára, ami nagy távon is bőségesen elegendőnek, sőt szinte túlzottnak tűnik. Ezért a déli irányú lakóterületi fejlesztések átgondolandók, helyettük inkább kereskedelmi-szolgáltató területek kijelölése indokolt.

2.2. A terv összefüggése más releváns tervekkel, illetve programokkal

Településrendezési tervek esetében a területrendezési tervek egyes övezeti tervlapjait és térszerkezeti terveit környezeti célkitűzéseket megfogalmazó terveknek tekintendők. Pörböly településrendezési eszközeinek így összhangban kell lenniük

- az Országos Területrendezési Tervvel (OTrT) (2018. évi CXXXIX. tv.), és
- Tolna Megyei Területrendezési Tervével (TMTTrT, (9/2005. (V. 12.) önk. rendelet)

A felsorolt területrendezési tervekkel való összhang igazolását Pörböly Településszerkezeti tervet elfogadó határozat-tervezet melléklete, a „Területrendezési tervekkel való összhang igazolása” melléklet részletesen tárgyalja. A környezeti értékelés során a releváns helyi, térségi és országos környezetpolitikai célokat megfogalmazó területfejlesztési dokumentumokkal, környezetvédelmi programokkal való egyezés ellenőrzése is szükséges. Pörböly településrendezési eszközeit az alábbi dokumentumokban megfogalmazott célokkal vetettük össze:

- IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP) (2015-2020)
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (NFFS) (2013)
- Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS2) (2014-2025 kitekintéssel 2050-re)
- Nemzeti Vidékstratégia (NVS) (2012-2020)
- Kvassay Jenő Terv - Nemzeti Vízstratégia
- Nemzeti Erdőstratégia (2016-2030)

- Tolna Megye Környezetvédelmi Programja
- Tolna Megye Területfejlesztési Konceptiója
- Tolna Megye Integrált Területi Programja (TIP) 2014-2020.
- Tolna Megyei Klímastratégia

3. A terv megvalósítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása

3.1. A terv céljainak összevetése a terv szempontjából releváns nemzetközi, közösségi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal, szabályokkal

3.1.1. Országos övezetek általi érintettség

A településrendezési eszközök felülvizsgálatánál a területi terveknek való megfelelés vizsgálatra került. Az Országos Területrendezési Terv az ország szerkezeti tervét, valamint az országos térségi övezeteket és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magában. Az országos övezetek közül Pörböly község területének érintettsége a következő:

1. Ökológiai hálózat (magterület, ökológiai folyosó, pufferterület) övezete

A Tolna Megyei Területrendezési Terv a Gemenci erdőterületeket és a közigazgatási határt szegélyező árvízvédelmi töltést magterület övezetébe sorolja.

2. Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete

Az Országos Területrendezési Terv szerint Pörböly északnyugati részét kisebb foltokban érinti.

3. Jó termőhelyi adottságú szántók övezete

Az Országos Területrendezési Terv szerint a település északnyugati részeit kis mértékben érinti.

4. Erdők övezete

Az Országos Területrendezési Terv szerint Pörböly területét érinti. Az erdők jelentős része a település keleti részén található, amelyek ártéri erdők (tölgy-kóris, tölgy-hárs, nemes nyáras, nemes fűzes).

5. Tájképvédelmi terület övezete

Pörbölyön tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek lehatárolása az Országos Területrendezési terv és a Megyei területrendezési Terv alapján történt. Ezek a területek a település közigazgatási területének keleti részén található erdőterületek és közöttük lévő gyepterületek.

6. Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete:

A község területe nem érintett.

7. Víztisztaság-védelmi terület övezete:

A község területének keleti részét érinti.

8. Nagyvízi meder övezete:

A község területének keleti részét érinti.

9. Honvédelmi és katonai célú terület övezete

A község területe nem érintett.

3.1.2. Országos programokhoz való illeszkedés

A IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program céljaihoz való illeszkedés

A 27/2015. (VI. 17.) OGY határozattal elfogadott 2015-2020. közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-IV.) több alapelvet határoz meg, amelyeket a környezeti tervezés, környezethasználat során érvényesíteni kell minden szinten, így a településrendezési terv készítése során is. A Program átfogó célkitűzése, hogy hozzájáruljon a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához.

A NKP stratégiai céljaihoz való illeszkedés vizsgálata:

1. Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása: Ezek közé tartozik a környezet-egészségügyi feltételek javítása, a magas színvonalú környezeti infrastruktúra, valamint a település, a lakóhely épített és természeti elemeinek megfelelő aránya, minősége és összhangja. A település zöldfelületi ellátottsága jó, egyrészt a

külterületen lévő Gemenci erdő, másrészt a lakóterület magánkertjei miatt. A tervezett módosítások nem okoznak a környezeti feltételekben jelentős változást.

2. Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata: Pörböly Gemenc érintettségéből fakadóan jelentős természeti értékű területtel rendelkezik. A tervmódosítás két helyen érinti a természetvédelmi területet. Az egyik a Bajai út északi felén található tartalék gazdasági területet mezőgazdasági területbe sorolja (jelenlegi használatnak megfelelően). Ez a természeti értékek és a kiváló szántóterületek, mint természeti erőforrás védelmét erősíti. Másik módosítással az ökoturisztikai központ és faüzem területét ugyancsak gazdasági területből közjóléti erdő és különleges erdőgazdasági területbe sorolja. A módosítással a természeti erőforrások védelme érvényesül.

3. Természeti erőforrásaink és értékeink megőrzése: A természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás kialakítása, a környezetszennyezés megelőzésére, a terhelhetőség/megújuló képesség figyelembevételére épülő fenntartható használat megvalósítása. Kiemelt figyelmet kell fordítani a társadalmi-gazdasági fejlődés és a környezetterhelés szétválására, azaz, hogy a lakosság növekvő jóléte csökkenő környezetterhelés mellett legyen biztosítható.

4. Az erőforrás-takarékosság és a –hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése: A fenntartható termelés forrástakarékos (beleértve az anyag-, a víz-, a terület-, a termőföld- és energiahasználatot, az újrahasználhatóság és a tartósság tervezését, az anyagciklusok körfolyamattá zárását); csökkenti a környezetre gyakorolt káros hatásokat (kibocsátások és hulladékok minimalizálása, a megújuló erőforrások fenntartható mértékű használata); növeli a termékek és szolgáltatások értékét a fogyasztók számára.

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (NFFS)

A 18/2013. (III. 28.) OGY határozattal elfogadott Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia valamennyi társadalmi, gazdasági és környezeti területre egy pozitív, fenntartható, társadalmisítható jövőképek megfelelő eszközrendszert és reformkeretet vázol fel. A nemzet fenntarthatósági politikájának átfogó célja a folytonosan változó társadalmi-, humán-, gazdasági- és természeti külső környezethez való alkalmazkodóképesség feltételeinek biztosítása, az ahhoz szükséges kulturális adaptáció minőségi javítása. A

fenntartható fejlődés keretstratégiája szerint a környezeti eltartó-képességet mint a gazdálkodás korlátját kell érvényesíteni.

A NFFS stratégiai céljaihoz való illeszkedés vizsgálata:

1. A fajgazdagság fenntartása, a táj és a természeti értékek megőrzése: A település természetvédelmi területeinek védelme biztosított, a védett területeken belül nem került kijelölésre beépítésre szánt terület. A célok teljesülését biztosítja a településrendezési terv.

2. A talaj termőképességének fenntartása: A felülvizsgálat során termőföld mennyiségi védelme érvényesült; települési területen kívül nem került kijelölésre új beépítésre szánt terület.

3. Az emberi egészséget és életminőséget veszélyeztető kibocsátásokat korlátok között kell tartani, azokat megfelelően szabályozni szükséges: A településen nem tervezett olyan funkció, amely jelentős légszennyeződést okozna.

4. Ésszerű, beosztó gazdálkodás az ásványkincsekkel és az energiahordozókkal: A településen nem található megkutatott ásványvagyon.

Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS2) céljaihoz való illeszkedés

A NÉS a 2008-2025 időszakra határozza meg Magyarország középtávú klímapolitikáját.

Három fő cselekvési irányt határoz meg:

1. Az energiafelhasználás, ill. az éghajlatváltozásért felelős gázok kibocsátásának csökkentése, növekedésük megelőzése: Vezetékes gázhálózat nincs kiépítve a faluban. A község energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamos energia áll rendelkezésre. A terv szorgalmazza a megújuló energiaforrások használatát a hagyományos fűtési módokkal szemben mind a köz- mind a lakóépületekben.

2. Az éghajlatváltozás hatásai elleni védekezés, a következményekhez való alkalmazkodás: Az éghajlatváltozás egyik legjelentősebb hatása a szélsőséges időjárási jelenségek gyakoriságának növekedése. A klímaváltozás kedvezőtlen hatásait csökkentő helyi alkalmazkodási stratégiák meghatározását (zöldterület fejlesztési program, helyi termék előállítás és fogyasztás elősegítése, házi komposztálás és csapadékvíz gyűjtés lehetőségének

biztosítása, talajvédő fölművelési módszerek népszerűsítése) a településfejlesztési koncepcióval összhangban támogatja a terv.

3. Az éghajlatváltozás társadalmi tudatosítása, a klímatudatosság erősítése: A társadalmi tudatosság erősítése nem településfejlesztési feladat.

Nemzeti Vidékstratégia (NVS) céljaihoz való illeszkedés

A Nemzeti Vidékstratégia (a továbbiakban NVS) az eddigi elkülönült, egymással gyakran szemben álló ágazati szemlélet helyett a szakterületek közötti kapcsolatrendszerre építve közös stratégiai kereteket kíván biztosítani. Az NVS átfogó célkitűzése a vidéki térségeink népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása. Az átfogó célkitűzés elérése érdekében az NVS az alábbi öt stratégiai célt tűzi ki:

1. Tájaink, természeti értékeink, erőforrásainak megőrzése: A település természetvédelmi, tájvédelmi területeinek védelme biztosított, a védett területeken belül nem került kijelölésre beépítésre szánt terület. A természetvédelmi oltalom alatt álló területek (különösen a védett természeti területek, Natura 2000 területek), illetve az ökológiai hálózat elemei, valamint az egyéb természet-közeli állapotú területek megőrzésének és fenntartásának jogi, közigazgatási és pénzügyi eszközökkel történő támogatása biztosított.

2. Sokszínű és életképes agrártermelés: A felülvizsgálat során a termőföld mennyiségi védelme érvényesült.

3. Élelmezési és élelmiszerbiztonság: A felülvizsgálat során a termőföld mennyiségi védelme érvényesült.

4. A vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése: A helyi gazdaságfejlesztés számára a településrendezési eszközök új gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató területeket jelöltek ki korábbi lakóterületnek szánt területen a belterület déli szélén.

5. A vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása:

A település közmű kiépítettsége részleges, nem rendelkezik sem szennyvízcsatornával, sem gázhálózattal. A település belterületi csapadékvíz elvezetése túlnyomórészt nyílt szikkasztó árokrendszerrel történik, helyenként azonban az árkok teljesen hiányoznak. Pörböly Településfejlesztési Koncepciójának átfogó fejlesztési céljai közt szerepel mind az élhető és

az üzleti szereplők számára vonzó település kialakítása, mind a helyi közösségek megerősítése és öngondoskodó képességük javítása.

Kvassay Jenő Terv - Nemzeti Vízstratégia céljaihoz való illeszkedés

A vízpolitikai stratégia megalkotásának fő célja a vízgazdálkodás fejlesztési irányainak illetve erre épülő céljainak meghatározása Magyarország vízügyi adottságaira és a vízgazdálkodás szakmai-szervezeti hátterére építve. A KJT alapelve, hogy csak a társadalom által ténylegesen igényelt, de a fenntarthatóság követelményeinek megfelelő vízügyi beavatkozásokat szabad megtenni az elkövetkező években.

1. A víztestek állapotromlásának megakadályozása, állapotuk javítása: A település nem rendelkezik szennyvízcsatornával. A Településfejlesztési Konceptióban feladatként jelenik meg a szakszerűtlenül megépített, bizonytalan szigetelésű szikkasztók, szennyvíztárolók megszüntetése.

3.1.3. A térségi programokkal való kapcsolatok

A felsorolt területrendezési tervekkel való összhang igazolását Pörböly Településszerkezeti tervet elfogadó határozat-tervezet melléklete, a „Területrendezési tervekkel való összhang igazolása” melléklet részletesen tárgyalja.

Tolna Megye Területrendezési Tervét (továbbiakban: MTRT) Tolna Megye Közgyűlése az 1/2005. (II. 21.) mö. rendelettel fogadta el. A tervet a 11/2016. (IX. 26.) mö. rendelettel aktualizálták. Szerkezeti terve a település belterületét települési térségbe, a külterület legnagyobb részét mezőgazdasági térségbe sorolja.

3.2. A jelenlegi környezeti helyzet releváns, a tervvel összefüggésben lévő elemeinek ismertetése;

3.2.1. A terület azon környezeti jellemzőinek azonosítása, amelyeket a terv megvalósítása valószínűleg jelentősen befolyásol

Felszíni vizek védelme

Pörböly területén felszíni vízfolyás, állóvíz nem található. A településhatárt érintő Duna-ág, a Kerülő-Duna medre csaknem száraz. A csapadékvíz elvezetése a belterületi szakaszon kialakított szikkasztó árokrendszerben történik. Fő gyűjtőárok, egyéb befogadó a településen nincs. Megemlítendő, hogy a Paptava csatorna egy kisebb szakasza a pörbölyi külterület déli

résznél található és a Szekszárd-Bátai főcsatornába csatlakozik, már bátai területen. Ez a csatorna a belterülettel nincs kapcsolatban és olyan távol (vasúttól délre) helyezkedik el, hogy a belterületi vízvezetésre nincs is hatása.

A szántóföldi műveléssel hasznosított területeken főként felületi jellegű mezőgazdasági eredetű szennyezésekkel lehet számolni. Az elaprózódott birtokszerkezet miatt az esetleges szennyező források felkutatása nehézkes.

A települési szennyvíztisztítás szempontjából érzékeny felszíni vizek és vízgyűjtőterületük kijelöléséről szóló 240/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet 2. számú melléklete szerint Pörböly nem tartozik az érzékeny felszíni vizek vízgyűjtő területét kijelölő települések közé. A felszíni vizek mentén meghatározott vízgazdálkodási területen belül a területhasználatot és az építést a vízvédelem érdekeinek kell alárendelni.

A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet célja a felszíni vizek minőségének megóvása, fenntartása és javítása, a vízi és vízközei, továbbá a felszíni víztől közvetlenül függő szárazföldi élőhelyek és élő szervezetek fennmaradásához szükséges feltételek biztosítása, a vízhasználatok biztonsága, az emberi egészség-, és a környezeti állapot megőrzése érdekében a szennyezések megelőzése és csökkentése. A Korm. Rendelet 25.§-a kimondja, hogy szennyvízkibocsátással, közcsatornába vezetéssel kapcsolatos környezetvédelmi követelményeket a kibocsátó számára külön jogszabály szerinti engedélyben, - illetve azok hatálya alá nem tartozó külön jogszabály szerinti tevékenység esetén a felügyelőség által kiadott külön engedélyben - kell meghatározni.

A kibocsátási követelményeket:

- a) környezeti hatásvizsgálat hatálya alá tartozó kötelezett tevékenységek esetén környezetvédelmi engedélyben,
- b) a Kormány által külön rendeletben meghatározott egyes létesítmények tekintetében, egységes környezethasználati engedélyben,
- c) környezetvédelmi-felülvizsgálat elvégzése esetén a környezetvédelmi működési engedélyben kell meghatározni.

A kormányrendelettel összhangban az egyes befogadóba vezethető szennyező és mérgező anyagokra vonatkozó határértékeket a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó

határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet írja elő. E rendelet 2. számú melléklete szerint a vizsgálati terület a 4. általánosan védett befogadók területi kategóriájába tartozik. Ezáltal a településen a 4. kategóriára vonatkozó határértékek az irányadók közvetlenül a befogadóba történő bevezetés esetén. Az egyes technológiákra vonatkozó határértékeket ugyanezen rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza.

Felszín alatti vizek védelme

A környezet vízvédelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény, valamint a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény egyaránt meghatároz általános következményeket a vizek és a föld védelme érdekében.

A felszín alatti vizek minőségét érintő tevékenységekkel összefüggő egyes feladatokról szól a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet, melynek célja: a felszín alatti vizek jó állapotának biztosításával és annak fenntartásával, szennyezésének fokozatos csökkentésével és megelőzésével, hasznosítható készleteinek hosszú távú védelmére alapozott fenntartható vízhasználattal, a földtani közeg kármentesítésével összefüggő feladatok, jogok és kötelezettségek megállapítása. A rendelet hatálya - a magánszemélyek háztartási igényeit meg nem haladó tevékenységek, és az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény hatálya alá tartozó anyagok és tevékenységek kivételével - kiterjed a felszín alatti vízre és a földtani közegre, és a szennyező anyagra; a felszín alatti vizek és a földtani közeg állapotát érintő tevékenységekre.

A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet 2. számú melléklete tartalmazza a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területek besorolásának feltételrendszerét, a besorolásokat pedig a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet tartalmazza, mely szerint Pörböly község közigazgatási területe a fokozottan érzékeny területek körébe sorolható.

A területen a talajvíz általában 2-3 m között helyezkedik el. Csapadékos években a megemelkedett talajvízszint a belterületen a pincék és alagsori helyiségek fenékszintjétől 20-40 cm-re is feljön.

A szántóföldi műveléssel hasznosított területeken főként felületi jellegű mezőgazdasági eredetű szennyezésekkel lehet számolni. Az elaprózódott birtokszerkezet miatt az esetleges szennyező források felkutatása nehézkes.

A szennyvízcsatorna hálózat nincs kiépítve, ezért a felszín alatti vizek kommunális eredetű szennyeződése reális veszélyt jelent.

Pörböly község területe üzemelő, vagy távlati vízbázis védelmi területet nem érint.

A 219/2004. (VII.21.) kormányrendelet szerint alapvető célkitűzés, hogy legkésőbb a Kvt.-ben meghatározott időpontig el kell érni, hogy a felszín alatti víztestek állapota feleljen meg a jó állapot, azaz a jó mennyiségi és minőségi állapot követelményeinek. Ennek érdekében úgy kell eljárni, hogy a felszín alatti vizek, illetve víztestek esetében:

- azok állapota ne romoljon;
- a tevékenység következtében kialakult jelentős és tartósan kedvezőtlen irányú állapotváltozás megforduljon;
- a felszín alatti víztestek jó mennyiségi és minőségi állapotára vonatkozó követelmények a kockázatos helyzetű víztestek kivételével teljesüljenek;
- a kockázatos helyzetű víztestek állapota fokozatosan javuljon;
- a tartósan károsodott felszín alatti víz és a földtani közeg nyilvántartásba és ellenőrzés alá kerüljön, és állapota kármentesítéssel javuljon.

A vizek védelme érdekében nitrátérzékeny területek kerültek kijelölésre az alábbi szempontok szerint: - geológiai okok (karsztos területek) - felszíni vizek minőségének biztosítása - nagy létszámú állattartó telepek, valamint a hozzájuk tartozó trágyatárolók területe. A nitrátérzékeny területek fizikai blokkazonosítóit, MEPAR szinten történő közzétételét a 43/2007. (VI.1.) FVM rendelet melléklete tartalmazza. Pörböly közigazgatási területe teljes egészében nitrátérzékeny terület. A vizek nitrátszennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében követendő helyes mezőgazdasági gyakorlat szabályait az 59/2008. (IV. 29.) FVM rendelet tartalmazza. **A melléklet előírásai a településen kötelezően betartandók!** A szennyvizek szikkasztása átmenetileg sem engedélyezhető a közigazgatási területen.

Földvédelem

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti forrásaira és folyamataira. A védelemnek magába kell foglalnia a talaj termőképességének, víz- és levegőháztartásának védelmét is.

Jelentős földfelszín szennyező objektumok (ipari üzemek, veszélyes anyagraktárak) nem találhatóak. A földfelszín terhelése elsősorban a mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó szennyezésekből (bemosódások, kemikáliák) származik.

A Megyei Területrendezési Terv kiváló és jó termőhelyi adottságú szántóterületeket jelöl a közigazgatási terület egyes részein. A település közigazgatási területének 53,6%-a mezőgazdasági terület. Nagy arányú a szántóföldi növénytermelés, amely főleg a település nyugati oldalán nagy táblákon folyik. Fő termények a búza, kukorica, napraforgó, repce. Ezek a területek jellemzően belvízjárta területek. Nincsenek mezővédő erdősávok, gyepes mezsgyék, csak kisebb fasorok találhatóak az utak mentén. Az intenzív művelés során a talaj mezőgazdasági kemikáliákkal terhelt. A talaj kiszáradásának megelőzésére, és a termőréteg megóvása érdekében mulcsozás, az elmaradt növényi részekkel való talajtakarás, talajkímélő művelés javasolt.

A talajvédelem érdekében a felszíni vízelvezetést korrekt rendszer kiépítésével meg kell oldani. A lehullott és káros szennyező anyagoktól mentes csapadék „helyben tartását” a zöldfelületeken, illetve burkolatlan gyepes árkokban történő szikkasztással meg kell oldani. A település területén a településrendezés eszközeivel is segíteni kell a talaj- és vízszennyezés veszélyével járó kemikáliák (növényvédőszer, műtrágyák) használatának szabályozását, a közterületi és magán telkek gyom- és allergén növényektől való mentesítésének kötelezettségét.

Javasolt a mezőgazdasági területrendezés keretében új mezővédő erdősávok létesítése, a mezőgazdasági növények szélvédelmének fokozására és a tájkép gazdagítására. A nagyüzemi művelés során az akadályt jelentő magányos fákat, cserjéket nagyrészt kivágták, ezek pótlására az üzemi utak, vízfolyások, táblahatárok mentén újakat kell ültetni. Ide sorolható a természetet szolgáló épületek, létesítmények környezetének, illetve töltések és rézsúk növényekkel való betelepítése is.

A szántó területeken előtérbe kell helyezni a szerves trágya használatát a túlzott műtrágyázással szemben, amely a talajvíz és a felszíni vizek nitrátosodásához vezet.

A talaj védelmét szolgálja a művelési módnak megfelelő vetésforgó kiválasztása, valamint a művelés előnyös irányának a meghatározása, amely csökkenti az erózióveszélyt.

A földtani közeg a természeti környezet és tájhasználat alapvető eleme, így kiemelt jelentőségű, hogy az antropogén hatásokkal szemben megfelelő védelmet biztosítsunk. Ezen

célból környezetvédelmi vonatkozású engedély (egységes környezethasználati engedély, környezetvédelmi engedély, működési engedély) kizárólag a földtani közeg védelmének érvényesülése esetén adható. A földtani közeg elszennyeződésének megakadályozása érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a beruházások megfelelő műszaki védelemmel valósuljanak meg. A műszaki védelem kiépítését minden esetben ellenőrzöttnek kell megvalósítani, annak megfelelőségét igazolni kell a hatályos jogszabályok, szabványok figyelembe vételével.

A talaj és a vizek minőségét befolyásoló külső tényezők a vízellátás, a szennyvízelhelyezés, trágyakezelés és a csapadékvíz-elvezetés. A földtani közeg és a felszín alatti vizek állapotát érintő tevékenységek kivitelezése csak az elérhető legjobb technika illetve a leghatékonyabb megoldás alkalmazásával, ellenőrzött körülmények között történhet meg. Fokozott odafigyelés szükséges a szennyező anyag földtani közegbe történő közvetlen bevezetése (ugyanúgy, mint a felszín alatti vizekbe történő közvetlen bevezetéskor is), esetében, ami szintén engedélyköteles tevékenység.

A településrendezési eszközök által a legjelentősebb talajra és a termőföldre kifejtett hatás a területfoglalás. A településrendezési eszközök felülvizsgálata során termőterület igénybevételével járó, újonnan beépítésre szánt területek kijelölése nem történt. A talajra, termőföldre érdemi hatásuk nem lesz a módosításoknak. A javasolt, de területhasználatukban már beépítésre szánt területként hasznosított területek egyike sem érint sem az OTrT, sem a megyei terv övezeti tervlapján lehatárolt kiváló termőhelyi adottságú szántóterületet.

Levegőtisztaság-védelem

Pörbölyön a levegőminőséget meghatározó szennyezőanyagok egyik felét a közlekedés, míg másik felét a helyhez kötött források eredményezik. A közlekedési emissziókat a szén-monoxid, nitrogén-oxidok, korom és kén-dioxid szennyezőanyagok jellemzik.

Pörböly az 55. sz. Bátaszék-Baja-Szeged közlekedési útvonalon fekvő település. Nagy átmenő forgalmát a bajai Duna-hídnak köszönheti. Az M6 autópálya forgalomvonzó hatása miatt – mely a szomszédos Alsónyék területén halad át – szintén növekedett a településen átmenő forgalom.

Pörböly belső úthálózatának gerincét is az 55. sz. Bátaszék-Szeged II. rendű főút átkelési szakasza adja. Az 55. sz. főút a községnek jó közlekedési kapcsolatot biztosít, de ebből eredően nagy a településen áthaladó tranzit forgalom nagysága. Mivel az 55. sz. főút a Dél-

Dunántúl - Dél-Alföld összekötését szolgálja, a tranzit forgalom elsősorban a nyugati országrész és az ország DK-i részei, valamint Szerbia között zajlik.

Fontos feladat a belterületi útszakaszok stabilizálása, illetve a megromlott állapotú szakaszok javítása, a burkolatlan utak szilárd burkolattal történő kiépítése. Porterhelésre számíthatunk a mezőgazdasági munkák idején, amikor a talajmunkák során jelentős mennyiségű por kerül a levegőbe, valamint megnövekszik a tehergépjármű-forgalom.

A településen jelentős légszennyező forrás nem található. A levegőminőség kedvező állapotának fenntartása érdekében a jövőben csak olyan új tevékenységeket célszerű támogatni, melyek a lakókörnyezetet minimális mértékben terhelik.

A mezőgazdaság légszennyezése a porterhelésen túl az állattelep üzemeléséből származik. A községben a volt TSZ major területén működik állattartó telephely. Ez viszonylag távol fekszik a lakóöveztől, zavaró hatás nem várható. A település belterületén korábbi lakóövezetnek kijelölt terület került különleges mezőgazdasági üzemi területbe átsorolásra. Itt egy magánszemély tart háztáji gazdaságban lovakat, ennek környezetében a bűzhatás gondokat jelenthet. A labilis időjárási viszonyok esetén általában erőteljes a függőleges irányú turbulens hígulás mértéke, ezért a közelben (~100 m-en belül) is csak gyengén érzékelhetők a kellemetlen szagok. Az év folyamán azonban előfordulhatnak olyan időjárási feltételek is, amikor gyenge és lamináris a légáramlás, nincs turbulens és dinamikus keveredés az alsó légkörben, esetleg erős a talajközeli hőmérsékleti inverzió, s az ilyen légköri feltétel kedvez a légszennyező anyagok, így a szaganyagok feldúsulásának is a felszínközeli légtérben. Az esetlegesen keletkező bűz elsősorban a meleg nyári, szélcsendes esti órákban, valamint a szmog típusú helyzet kialakulására kedvező időjárási feltételek között válhat érzékelhetőbbé az állattartás közelében.

A lakossági fűtés a vezetékes gáz hiánya miatt egyedi fa- és vegyestüzelésű kazánok között oszlik meg. A fűtés következtében elsősorban kén-dioxid és szilárd anyagok levegőbe történő kikerülésével számolhatunk.

A hagyományos tüzelőberendezéssel végzett háztartási tüzelés jelentékeny légszennyező hatásának fő oka a nem tökéletes égés, mivel az egységnyi tüzelőanyag mennyisége a tökéletlen égés következtében lényegesen több szén-monoxid- és koromkibocsátást okoz, mint ha azt jól szabályozható, korszerű nagyüzemi kazánokkal végeznék.

A fatüzelés viszonylag alacsony hőmérsékletű égéssel történik, így nitrogénoxid kibocsátást nem eredményez. Mivel a fa ként nem tartalmaz, elmarad a kén-dioxid kibocsátás is. Ezzel szemben jelentős a szilárd nem toxikus légszennyezőanyag (pernye) kibocsátás.

A település légszennyezettségi állapotáról mérési adatok nem állnak rendelkezésre. A kibocsátások vizsgálata alapján a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet alapján Pörböly az „F” zónacsoportba sorolható, azaz azon területek közé tartozik, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

A hagyományos szén-, fa- esetleg olajtüzelésű fűtésből származó légszennyező anyagok - szén-monoxid és kén-dioxid, korom, pernye - mennyisége a jó levegő-minőséget lényegesen befolyásolhatja, ezért a fűtési időszakban a levegő minősége rosszabb, mint azon kívül.

A faluban jellemzően kialakult az a gyakorlat, hogy a lehullott faleveleket, elszáradt kerti növényeket égetéssel semmisítik meg. A levegő tisztasági mutatóinak megőrzésében jelentős előrelépést jelentene a lakosság komposztálási szokásainak változása. A képviselő-testület 2018. február 7-én kihirdette az avar és kerti hulladék nyílt téri égetésének helyi szabályozásáról szóló rendeletet, mellyel korlátozta a településen égethető kerti hulladékok módját és időszakát.

A település levegő minőségében jelentős szerepet betöltő közterületi zöldfelületeket más terület-felhasználás számára megszüntetni nem lehet. A jelentős környezeti zavaró hatással, így légszennyezéssel járó közúti közlekedéshez biztosított közúthálózatot a településszerkezeti tervnek megfelelően úgy kell fejleszteni, hogy a közúti forgalom a védendő lakóterületek környezetében a lehetséges legkisebb mértékű, csillapított jellegű legyen. Jelentős légszennyező anyag keletkezésével járó új gazdasági tevékenység számára gazdasági terület a község területén belül nem biztosítható.

A település levegőminőségi besorolása összességében kedvezőnek tekinthető. A levegő tisztaságának védelmét a 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet (továbbiakban: Rendelet) szabályozza részletesen, melynek 3. §-a alapján a levegővédelmi követelményeket az országos és regionális környezetvédelmi, illetve társadalmi, gazdasági programok, tervek, a területfejlesztési, terület- és településrendezési tervek, településfejlesztési koncepció kidolgozása során, valamint a helyi önkormányzatok környezetvédelmi programjaiban, a gazdálkodó szervezetek terveiben és a műszaki tervezésben érvényesíteni kell.

Tolna Megye Területrendezési Tervének szerkezeti tervlapján is szerepel az 55. főút elkerülő nyomvonala Pörböly község területén. Az 55. út forgalma már jelenleg is indokoltá teszi egy elkerülő út betervezését, ami célszerűen a belterülettől délre, a vasútvonal mentén vezethető. Így a község jelenlegi fő útvonalai – Bajai utca – mentesülne az átmenő forgalom okozta környezetvédelmi és balesetveszélyt jelentő problémáktól. Az elkerülő út megépítése környezetvédelmi szempontból indokolt.

Tolna megye Területrendezési Tervében szerepel a térségi kerékpárút-hálózat elemei között a Duna védőgátján Gemenctől Bátáig, illetve ebből kiágazva az 55. út mentén Pörböly és Baja között tervezett kerékpárút. Ugyanakkor létezik egy Eurovelo kerékpárút-terv is, mely Alsónyék felől a Szálláskert mögötti földúton éri el a települést. A kerékpározás ösztönzésének alapfeltétele a megfelelő infrastruktúra kialakítása, mely hosszútávon csökkentheti a gépjármű forgalmat.

A település belső úthálózatának fejlesztése is meghatározóan fontos a levegő védelme szempontjából. Az utcák rendezése, a felszíni csapadékvíz elvezetés kialakításával, az utak burkolásával és fasorok telepítésével oldható meg. A zöldítési lehetőségek kiaknázása Pörbölyön még jelentős környezeti állapot javulást segíthetnek elő.

A tájrendezési javaslattal összhangban levegőminőség-védelmi szempontból is javasolt az utcák fásításával komolyabban foglalkozni. A fasorok nagymértékben javítják a mikroklímát, megszűrik az üledő port, ezáltal javítják a lakókörnyezet minőségét, így nagy jelentőségűek a település zöldfelületi rendszerében. Mindezek figyelembevételével **szorgalmazni kell a fásítást a település utcáiban.**

Hulladékgazdálkodás, hulladékkezelés

Pörböly községben a települési hulladékgazdálkodásról szóló 10/2013. (VII.17.) számú rendelet rendelkezik a helyi hulladékgazdálkodás szabályairól. Az Önkormányzat kötelező helyi hulladékgazdálkodási közszolgáltatást szervez és tart fenn a települési hulladék rendszeres gyűjtésére, elszállítására, ártalmatlanítására és kezelésére. A szilárd kommunális hulladék begyűjtését és elszállítását az ALISCA TERRA Regionális Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. biztosítja hetente egy alkalommal. Szelektív hulladékgyűjtés havonta 1 alkalommal, házhoz menően, lomtalanítási akció évente egyszer van, és a közszolgáltatás keretében a zöldhulladék elszállítása is szervezett formában havi rendszerességgel működik. A legközelebbi hulladékudvar Bátaszéken található.

A településen keletkezett hulladék összetétele rendkívül inhomogén, a nagy szervesanyag tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmazhat még vegyes kerti és veszélyes hulladékot (növényvédő szerek göngyöleg, lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem stb.) is, ezért elhelyezését rendkívüli gondossággal kell megoldani. A szerves anyag tartalmú hulladékok mennyiségének csökkentésére a házi komposztálás javasolt.

Az ingatlanhasználó az ingatlanán keletkező vagy birtokába került települési hulladékot a környezet szennyezését megelőző, károsítását kizáró módon köteles gyűjteni. Háztartási hulladékot felhalmozni nem szabad, azt az ingatlanhasználók a szállítási napokon a Közszolgáltatónak kötelesek átadni. A településen törekedni kell arra, hogy minden ingatlanhasználó rendelkezzen közszolgáltató szerződéssel, megelőzve az illegális hulladéklerakásokat.

A termelő üzemeknél keletkező hulladékok telephelyen belüli gyűjtéséről, nyilvántartásáról, és elszállítatásáról a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 309/2014. (XII. 11.) Korm. Rendelet előírásait betartva a telephelyek üzemeltetőjének kell gondoskodni.

A veszélyes hulladékokkal kapcsolatos teendőket a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet szabályozza. A termelőknél keletkező veszélyes és nem veszélyes hulladékokat csak hatósági engedéllyel rendelkező szakkég szállíthatja el!

A gazdasági területeken keletkező kommunális, termelési és veszélyes hulladékok elszállítatásáról a hulladék termelőjének kell gondoskodnia a mindenkori szabályozásnak megfelelően.

A településrendezési eszközök felülvizsgálata a hulladékgazdálkodásra hatással nincs.

Zaj és rezgésvédelem

A tervezés során alapvető feladat a lakosság megfelelő környezeti komfortérzetének biztosítása érdekében a zajhelyzet vizsgálata. Az akusztikai vizsgálat során a beépített környezet zajhelyzetét értékeltük. Ennek során értékelésre került a zajt kibocsátó létesítmények és a közlekedés hatása települési környezetre.

A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X.29.) Korm. rendelet szab keretet azokra a tevékenységekre és létesítményekre vonatkozóan, melyek

környezeti zajt vagy rezgést okozhatnak. A település helyi zajvédelmi rendelettel nem rendelkezik.

Közlekedési zaj

Pörböly településen közúti és vasúti közlekedésből eredő zajterheléssel is számolni kell.

A közlekedési zajok főképpen a lakott területen áthaladó 55. számú, viszonylag nagy forgalmú úttól származnak. A közúti forgalom mértékét a 2017. évi forgalomszámlálási adatok alapján határoztuk meg, melynek alapjául az Magyar Közút Nonprofit Zrt. által kiadott anyag szolgált. Az adatok alapján számítással meghatároztuk a közúti közlekedés által okozott környezeti zajterhelést az ÚT 2-1.302. számú útügyi műszaki előírás alapján. A 10 évvel korábbi adatokhoz mérten nagymértékben növekedett mind a személygépjármű mind a tehergépjármű forgalom elsősorban a bajai Duna-hídnak illetve az M6 autópálya (a szomszédos Alsónyék területén halad át) forgalomvonzó hatása miatt.

Az 55. számú főút 1975. számú számlálóállomás 2017. évi adatai:

Járműkategória		
I.	II.	III.
(jármű/nap)		
4056	871	761

Egyes járműkategóriákhoz tartozó nappali óraforgalom:

$$Q_{1n}=0,91 \cdot \text{ÁNF}_{1/16} = 230,7$$

$$Q_{2n}=0,91 \cdot \text{ÁNF}_{2/16} = 49,5$$

$$Q_{3n}=0,90 \cdot \text{ÁNF}_{3/16} = 42,8$$

Egyes járműkategóriákhoz tartozó éjszakai óraforgalom:

$$Q_{1n}=0,09 \cdot \text{ÁNF}_{1/8} = 45,63$$

$$Q_{2n}=0,09 \cdot \text{ÁNF}_{2/8} = 9,8$$

$$Q_{3n}=0,1 \cdot \text{ÁNF}_{3/8} = 9,5$$

Az egyenértékű A-hangnyomásszint értéke (egyenletesen áramló forgalom esetén), $v_{\text{meg}} = 50$ km/h

$$L_{\text{Aeq}} (d=7,5 \text{ m}) \text{ nappal} = 68,6 \text{ dB}$$

$$L_{Aeq} (d=7,5 \text{ m}) \text{ éjjel} = 61,8 \text{ dB}$$

A közlekedéstől származó zaj terhelési határértékeit a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 3. melléklete tartalmazza. A vizsgált 55. számú főút besorolása alapján a II. rendű főútra vonatkozó határértékek a mérvadók.

II. rendű főút:

Területi funkció	Megengedett egyenértékű A-hangnyomásszint L_{Aeq} , dB	
	nappal 6-22h	éjjel 22-6h
Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű)	65	55

Az elvégzett zajkibocsátás számítás eredményét a zajterhelési határértékkel összehasonlítva megállapíthatjuk, hogy az 55. számú út középvezetől 7,5 m távolságra a közlekedés okozta zajterhelés **mind nappal mind éjjel meghaladja** a lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias telepszerű beépítéssel) funkciójú területekre vonatkozó **határértékeket**.

A vasúti közlekedésből eredő zajterheléssel a Bátaszék–Baja–Kiskunhalas-vasútvonal a MÁV 154-es számú, egyvágányú, nem villamosított fővasútvonala okán szükséges számolni. A vasútvonalon elsősorban személyvonat forgalom bonyolódik, a tehervonat forgalom mára elenyésző. A vasúti járművek keltette zaj nagymértékben függ a sebességtől. Alacsony sebességnél a vontató jármű gépzaja a meghatározó elem, ez „csupán” 10 dB körüli zajszint-emelkedést okoz a teljes sebesség intervallumban. Hazánkban használatos mozdonytípusok 80 km/h sebesség mellett 75-90 dB(A) közötti hangnyomás szintet produkálnak. A nagyobb teljesítményű villamos mozdonyok nagyobb sebességen is alacsonyabb zajszintet produkálnak, míg a dízel mozdonyokra az jellemző, hogy a kis frekvencia tartományban okoznak különösen nagy zajt.

A község területén áthaladó vasútvonal forgalma nem jelentős. A közúti közlekedéshez képest a zajterhelése nem jelentős.

Összefoglalva: elsősorban a településen átmenő jelentős forgalommal terhelt 55. számú főút közlekedésből eredő zajterhelése környezeti konfliktusként jelenik meg. A jelentős környezeti zavaró hatása miatt a belterületi úthálózatot úgy kell fejleszteni, illetve olyan közlekedésszervezési intézkedéseket célszerű hozni, hogy a forgalom a védendő területek

környezetében a lehetséges legkisebb mértékű, csillapított jellegű legyen. A tervezett elkerülő út, kerékpárút illetve a kerékpározás ösztönzése is elősegítheti a közlekedésből származó zajterhelés csökkentését.

Üzemi zaj

A zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló országos hatókörű jogszabály üzemi eredetű zajterhelésre vonatkozó határértékeit a zajforrást üzemeltetőnek be kell tartani. Az üzemi tevékenység zavaró mértékű – lakóterületi határértéket meghaladó - zajterhelésétől mentesíteni kell a védendő lakó- és intézményterületeket. A védőtávolságok mértéke – amennyiben azt nem külön jogszabály írja elő kötelező jelleggel - a zavaró környezeti hatások mérséklését eredményező környezetvédelmi célú technológiai változtatások esetén, környezeti hatáselemzést tartalmazó szakértői anyagokra alapozottan módosítható.

Az üzemi létesítményekből származó zajterhelés ellen a településszerkezeti terv úgy óvja a lakóterületeket, hogy közvetlen szomszédságukban nem jelöl ki új gazdasági területeket. A felülvizsgálat során történt módosítások zaj szempontú értékelése során azt vizsgáltuk, hogy az egyes területi átsorolások együtt járhatnak-e határérték módosulásokkal.

Az üzemi és szabadidős zajforrások zajterhelési határértékeit a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 1. számú melléklete tartalmazza. Pörbölyre releváns határértékek a következők.

Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre (dB) nappal 06-22 óra	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre (dB) éjjel 22-06 óra
Lakóterület (falusias), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
Vegyes terület	55	45
Gazdasági terület	60	50

A belterület délkeleti részén új gazdasági terület került lehatárolásra. Az új gazdasági terület közvetlenül a lakóterület mentén került kijelölésre. Zajvédelmi szempontból fontos, hogy új tevékenység létesítésekor a zajvédelmi szabályok betartásra kerüljenek, így a 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól foglaltaknak megfelelően „környezeti zajt előidéző üzemi vagy szabadidős zajforrásra vonatkozóan a tevékenység megkezdése előtt a környezeti zaj- és rezgésforrás üzemeltetője köteles a

környezetvédelmi hatóságtól (elsőfokon a jegyző) környezeti zajkibocsátási határérték megállapítását kérni, és a határérték betartásának feltételeit megteremteni.

Egyéb átsorolás zajvédelmi szempontból változást nem jelent.

Épített környezetre, településre gyakorolt hatások, épített környezet védelme

A községben világörökség, valamint világörökség várományos terület, továbbá műemléki jelentőségű terület, vagy műemlék nem található.

A községben a helyi védelmet a településkép védelméről szóló 14/2017. (XII. 19.) ök. rendelet szabályozza, mely 3 helyi védelem alatt álló objektumot sorol fel.

A viszonylag kevés számú épített örökség a település rövid történetéből fakad, tekintettel arra, hogy még a XX. század elején is csak néhány épület állt a jelenlegi település helyén. Pörböly 1986-ban vált önálló községgé, amikor elszakadt Alsónyéktől. Annak ellenére, hogy történeti utcákról, utcaképekről nem beszélhetünk, a településkép rendezett, egységes.

A település kulturális öröksége sérülékeny, meg nem újuló erőforrás, melynek elemeit óvni kell. Ezen elemek bemutatása, védelme a településrendezési eszközökkel is elsődleges feladat.

A településrendezési terv módosításai az épített környezet védendő elemeire nincsenek hatással.

Régészeti örökség védelme

A településrendezési tervhez dr. K. Németh András által készített Örökségvédelmi hatástanulmány régészeti szakterületi munkarésze részletesen bemutatja a község régészeti ismereteit. Az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti munkarésze alapján Pörböly község közigazgatási területén mindössze egy nyilvántartott lelőhely található:

1. Pörböly – Vasút 88 km-től északra

A lelőhely megjelölése: római kori telep

Egyedileg védett régészeti lelőhely nem található a közigazgatási területen, nem is javasol a hatástanulmány egyedi védettségre nyilvántartott lelőhelyet. Továbbá nem javasol bemutatásra sem nyilvántartott lelőhelyet.

A településrendezési terv változásai az ismert régészeti lelőhelyet nem érinti. Az átsorolásoknak nincs régészeti örökségre gyakorolt hatása. Régészeti lelet, jelenség vagy emlék váratlan előkerülése esetén azt a jogszabályban meghatározott módon be kell jelenteni, a tevékenységet szüneteltetni majd ezt követően az illetékes, feltárássra jogosult intézmény elvégzi a mentő feltárást.

Természet és tájvédelem

A közigazgatási területen lévő táji-, természeti értékeket a tervhez készült „Tájrendezési javaslat” részletesen vizsgálja. Pörböly Gemenc érintettségéből fakadóan jelentős természeti értékű területtel rendelkezik. A tervmódosítás két helyen érinti a természetvédelmi területet. Az egyik a Bajai út északi felén található tartalék gazdasági területet mezőgazdasági területbe sorolja (jelenlegi használatnak megfelelően). Ez a természeti értékek és a kiváló szántóterületek, mint természeti erőforrás védelmét erősíti.

Másik módosítással az ökoturisztikai központ és faüzem területét ugyancsak gazdasági területből közjóléti erdő és különleges erdőgazdasági területbe sorolja. A módosítással a természeti erőforrások védelme érvényesül.

Az egyes területekhez tartozóan a szakági anyag olyan javaslatokat fogalmaz meg, melyek összhangban vannak mind az országos, mind a területi környezetvédelmi stratégiákkal.

3.2.2. Az emberek egészségi állapotára, életminőségére, társadalmi, gazdasági helyzetére gyakorolt hatások

A településrendezési eszközök megvalósulása a lakosság egészségi állapotára, életminőségére közvetlen negatív hatást nem okoz. A területhasználat változások, melyek a jelenlegi jogszabályok szerinti területfelhasználási egységbe való sorolást irányozzák elő, nem befolyásolják az emberek életminőségére vonatkozó körülményeket. A cél megvalósulása érdekében fontos az építési engedélyezés során a környezeti és zöldfelületi feltételek betartásának ellenőrzése.

A tervezett fejlesztéseknek lehetnek közvetlen, hosszabb távon érvényesülő pozitív gazdasági és társadalmi hatásai.

3.2.3. A környezeti állapot egyéb jellemzőinek értékelése (eltartóképesség, terhelhetőség)

A felülvizsgálat során javasolt módosítások vizsgálata alapján jelentős mértékű, a környezeti állapotot veszélyeztető környezeti hatás bekövetkezése a terv távlatán túl sem várható, nem prognosztizálható. Így a területfelhasználási egység módosítások és a közlekedési infrastruktúra fejlesztések további természet- és környezetvédelmi célú vizsgálatot csak a 314/2005. (XII.25.) Korm. r. hatálya alá tartozó tevékenységek illetve engedélyezések későbbi megjelenése esetén szükséges.

3.2.4. A fennálló környezeti konfliktusok, problémák leírása

A fennálló környezeti problémákat alapvetően három kategóriába lehet sorolni.

1. Az első és legjelentősebb a községen áthaladó 55. számú főút nagy forgalmából adódó konfliktusok. A közlekedésből eredő lészennyezőanyag-kibocsátás a belterületet átszelő út nagy forgalma miatt egyes időszakokban számottevő lehet. Továbbá a település lakóterületein a főút mentén a közlekedésből származó zaj éjszaka és nappal is meghaladja a vonatkozó határértékeket. Amennyiben a közlekedési zaj lakossági panaszt eredményez, úgy javasolt a jelenlegi állapot műszeres mérésekkel történő felmérése, és a kritikus helyeken zajcsökkentési intézkedések kialakítása, az út állapotának javítása, a tervezett elkerülő út és kerékpárút realizálása. A belterületi utak javítása, karbantartása, továbbá az út menti fásítás javasolt a felverődő por csökkentése érdekében is.

2. A második környezeti probléma a település hiányos infrastrukturális ellátottságából fakad. Pörböly településen nincs kiépített szennyvízhálózat. Az ingatlanokon közműpótló aknában gyűjtik a szennyvizet, melynek egy része valószínűsíthetően elszikkad. A szennyvizek gyűjtését szakszerűen kialakított vízzáró, szivárgásmentes közműpótlókkal kell megoldani a felszín alatti vizek minőségének védelme érdekében. Javasolható a településen található szennyvízgyűjtő aknák állapotának, minőségének felmérése. Javasoljuk, hogy az önkormányzat kényszerítse ki a bizonytalan vízzáróságú gyűjtők lecserélését ott, ahol nem igazolható az elvárt minőségű közműpótló berendezések megléte.

A község csapadékvíz elvezetése nyílt árkos rendszerű. A belterületen a csapadékvíz elvezetés nem mindenhol megoldott. A csapadékvíz-elvezető árkok kiépítéséről, a meglévők rendszeres karbantartásáról, tisztításáról gondoskodni szükséges.

A településen a gázhálózat sem kiépített. A fűtést a településen fatüzeléssel oldják meg. A egyes tüzelésű kazánokban a hulladék égetését meg kell akadályozni.

3. A harmadik környezeti probléma a külterületek, mezőgazdasági területek használatával függ össze.

A mezőgazdaságilag művelt területeken törekedni kell a talaj erózió megakadályozására (termőtalajok minőségének megóvásával, művelési mód és művelési irány megválasztásával). A dűlőutak és árkok mentén szorgalmazni kell további erdősávok telepítését.

A külterület jelentős részén okoz gondot a belvíz. A külterület keleti részén található fakadóvízes, belvízjárta területek magas vízállás vagy esős időszakok idején intenzív mezőgazdasági művelésre alkalmatlanok, de extenzív gazdálkodásra (pl. legeltető állattartás) megfelelőek lennének. Az éghajlatváltozással összefüggésben vizsgálni szükséges a település lehetőségeit az esetleges adaptációs intézkedésekre.

A további környezetvédelmi szempontú vizsgálatok jelentős konfliktusokat nem tártak fel.

A kommunális hulladék szervezett gyűjtése megoldott, szelektív hulladékgyűjtés havonta 1 alkalommal, lomtalanítási akció évente egyszer van, és a közszolgáltatás keretében a zöldhulladék elszállítása is szervezett formában működik. A zöldhulladék elszállítása helyett szorgalmazni kell a házi komposztálást a szerves hulladék mennyiségének csökkentése érdekében.

A településen a hulladékkezelést a jogszabályoknak megfelelően folyamatosan biztosítani kell. Annak érdekében, hogy a kommunális hulladék közé ne kerüljön veszélyes hulladék, az önkormányzatnak tájékoztatnia kell a lakosságot a probléma nagyságáról és megoldási lehetőségeiről. A gazdasági területeken keletkező kommunális, termelési és veszélyes hulladékok elszállítatásáról a hulladék termelőjének kell gondoskodnia a mindenkori szabályozásnak megfelelően.

A településen légszennyező ipari üzemek nincsenek. Új légszennyező pont- és diffúz forrásokat csak a környezetvédelmi hatóság engedélyével lehet létesíteni a határértékek betartása mellett. Bűzt okozó létesítmény telepítése esetén a védelmi övezet kialakítása szükséges a környezetvédelmi hatóság előírásai szerint az elérhető legjobb technika alkalmazása mellett.

Jelentős ipari jellegű zajkeltő létesítmények a településen nincsenek. Új létesítmények telepítésénél fokozott figyelmet kell fordítani a zajvédelmi határértékek, előírások betartására.

A település zöldfelületi ellátottsága jó, ez azonban a külterület jelentős zöldfelületeinek (Gemenc) illetve a lakóterület magánkertjeinek köszönhető. A közterületek azonban kevés zöldfelülettel rendelkeznek.

3.3. A terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása

3.3.1. Természeti erőforrás közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelés közvetlen előidézését jelentik

A tervezett új gazdasági területen új tevékenység megjelenése termőföld-terület végleges más célú hasznosításával, termelés alóli kivonásával történik. Ezen kisebb termőterület-részeken a talaj, mint természeti erőforrás megújulását a létesítmények meglétének végezetéig korlátozzák. Továbbá a tervezett elkerülő út megvalósulása ugyancsak termőterület csökkenést eredményezne, egyéb járulékos hasznai azonban indokoltá teszik megépítését. A tervezés során a pontos hatásokat környezeti hatástanulmányban szükséges feltárni.

A tervbe vett egyéb módosítások természeti erőforrások közvetlen igénybevételét, vagy közvetlen környezetterhelést nem idéznek elő.

3.3.2. Olyan társadalmi, gazdasági folyamatokat váltanak ki, vagy ösztönöznek, amelyek közvetett módon környezeti következménnyel járhatnak

A településrendezési terv intézkedéseinek megvalósulása esetén várható a helyi gazdasági tevékenységek és a turisztikai tevékenységek fellendülése, ami célja is a tervnek.

A tervezett változtatások miatt a tevékenységekkel összefüggően növekedő közúti forgalomból származó zajterhelés és légszennyezőanyag kibocsátás további emelkedése várható, pontos számítása a növekedés mértékének pontos ismerete nélkül nem lehetséges.

3.4. A terv megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése

A szabályozási tervben foglalt előírások és az egyéb környezetvédelmi jogszabályi előírások betartásával az új területeken épülő épületek, létesítmények egyéb hatásai a jelenlegi területhasználatokra nem jelentenek veszélyt, a természeti környezetet károsan nem befolyásolják. A gazdasági tevékenységre alkalmas területek mértéke a jelenlegi igénynek megfelelő. A zavaró hatású tevékenységek végzését lakott területtől távol célszerű elhelyezni.

A javasolt további zöldítések település- és tájésztétikai szempontból és nem elhanyagolhatóan turisztikai szempontból is pozitív szerepet töltenek be.

Egyéb környezeti konfliktusok, problémák a tervben foglaltak megvalósulása esetén nem keletkeznek.

4. A terv megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére, monitoringozására vonatkozó javaslatok

A korábbiakban ismertettük, hogy a terv megvalósítása nem jár jelentős környezetre káros hatásokkal, így ezekkel kapcsolatban sem szükségesek intézkedések.

Az épületek létesítése során a megfelelő **szennyvízkezelésre, a csapadékvíz elvezetésre és a hulladék kezelésére** fokozott figyelmet kell fordítani.

Tekintettel arra, hogy a gazdaság bővülésével a közúti forgalom és a **közlekedési zajterhelés** növekedése is várható, ezért a belterület kritikus pontjain háttérterhelés méréseket, majd a beruházások megvalósulását követően ellenőrző méréseket javasolt végezteni.

5. Közérthető összefoglaló

Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet 1.§. (3) a) pontja értelmében a település egészére készülő szabályozási terv és helyi építési szabályzat készítése esetén környezeti vizsgálat lefolytatása és környezeti értékelés készítenendő. A környezeti vizsgálat eredményét összegző környezeti értékelés környezet védelméért felelős szervekkel egyeztetett tartalommal került kidolgozásra.

Pörböly településrendezési eszközei felülvizsgálatának célja egyrészt, hogy az elmúlt időszakok jogszabályi változásaival összhangba kerüljenek a község településrendezési eszközei, másrészt egyes településrészekre vonatkozóan módosult településfejlesztési elképzelések térbeli-fizikai kereteinek megteremtése. A terv a beépítés feltételeinek, építési követelményeknek, jogoknak és kötelezettségeknek a megállapítására hivatott.

Az értékelés részletesen vizsgálta az egyes tervi elemek környezeti elemek és rendszereik állapotára, valamint az emberre, mint végső hatásviselőre gyakorolt hatásait.

Összességében a tervben foglaltak jelentős környezeti hatással nem bírnak. A környezeti értékelés nem állapított meg olyan tervi elemet, amely kifogásolható lenne. A környezeti vizsgálat egyes esetekben intézkedésekre tesz javaslatot, amelyek nem a településrendezési terv során, hanem a létesítmények megvalósítása, illetve üzemeltetése során érvényesíthetők a

környezetterhelések minimalizálása, a környezetszennyezések, káros környezeti hatások kiküszöbölése érdekében.

Összegzésként megállapítható, hogy a tervben foglalt tervi elemek, előírások és javaslatok a környezeti elemeket (levegő, föld, víz, élővilág, épített környezet) és rendszereiket (táj, település, ökológiai rendszer) érő, a tervezett fejlesztések negatív környezeti hatásainak lehetőség szerinti csökkentését, a táji, természeti értékek védelmét kívánják biztosítani.

Szecsárd, 2019. május 30.